

آبونه شماره : هریر ایچون
سنه لکی (۴۰۰) آلتی ایلمی
(۲۲۵) ممالک اجنیه ایچون
سنه لکی (۴۵۰) ، آلتی آیلنی
(۲۵۰) غروشدور.

نسخه سی ۷،۵ غروشدور .
سنه لکی ۵۲ عدددر .

اداره خانه : باب عالی جاده سنده
رشید افندی خاندنه

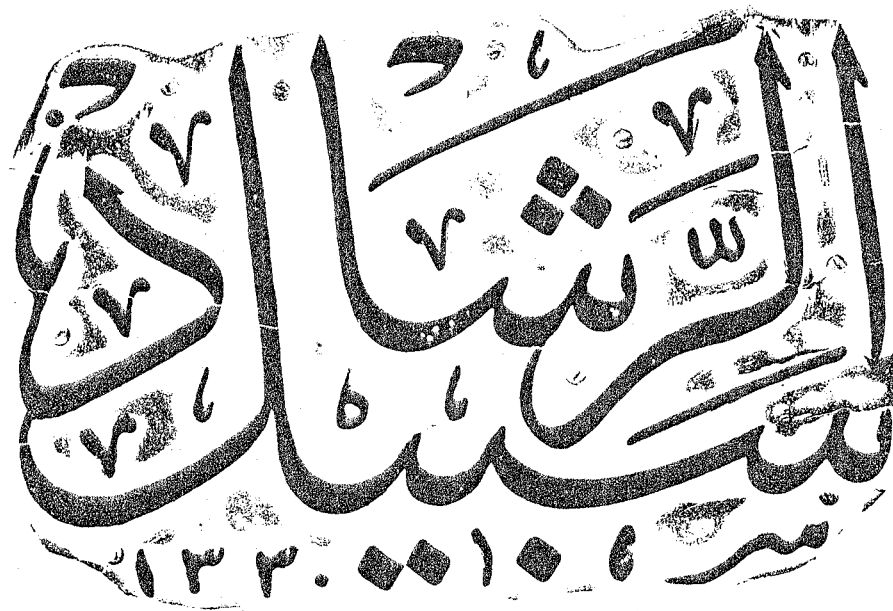
اخطارات
آبونه بدلی پشیندر .

مسلمه موافق آثار مع المنونیه
قبول اولنور . درج ایلمه
یازیلر اعاده اولتماز .

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

باش محرر
محمد ماکف

صاحب و مدر
اشرف ادیب

آدوس تبدیلیله ایریجه
۵ غروش کوندرملیدر .

مکتوبلرک امضاری واضح
واوقوناقلی اولسی و آبونه
صره نومروسی محتوی
بولونسی لازمدر

ممالک اجنیه دن آبونه
اولانلرک آدرس لرینک
فرانسجه یازلسی رجا اولنور .

پاره کوندرلدیکی زمان نهیه
دائر اولدینی بیلدیرلسی
رجا اولنور

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

عدد ۶۳۹

۲۵ رجب ۱۳۴۳

بخشینه

۱۹ شباط ۱۳۴۱

جلد ۲۵

دیدنی قودی موضوعی اولماسندن قوقارق اك كوچوك بر وسیله ایله محکمه به مراجعت ایتکده درلر . آمریقا نك معروف حقوقشناسلارندن سیر (طوماس غراهام) طلاقك اسبابی حقنده اوزون تدقیقاتده بولونمش و تدقیقاتی نتیجه سنده بر رساله نشر ایتشدر . غراهام بو رساله سنده طلاق معین بر طاقم سبیلره عطف ایتکده در . آمریقا حقوقشناسی طلاقك اوکفی آلمق زوجهلرک الله اولدیغنه قاندر ، بونك ایچون بالحاصه کنج قیزلره نصیحتده بولونمقده در .

بزم قناعتمزجه طلاق حادثه لرینی تحدید ایدمک شئ اولاحسن اخلاقدر ، حسن دیانتدر ، حسن تربیه در . صوکرده احتیاجات حیاتی بی تهوین ایدمک موادك موجودیتدر . بونلر بولونمادخه طاقه حیاتی حسن صورتله پایدار اولاماز .

الحاصل : احکام شرعی مزه نظراً قائل و بالغ اولان هر ارکک اهلیت طلاقه مالکدر . آنک بالذات ایقاع ایدمک چکی طلاق ایله زوجیت زائل اولور ، اصول شرعی سی داخلنده بر حصت ویا تجدید نکاح بولونمادخه حال زوجیتی ادامه ایتک آرتق جائز اولاماز . محکمه ده ویا هانکی بر هیئت حضورنده وقوع بولمایان بر طلاقك معتبر اولمایه جفنه نه محابه کرامدن ، نه ده سائر مجتهدین اسلامیه دن و نه ده افراد مسلمیندن بر کیمسه قائل اولمامشدر . ناصل اولاییلر که بو طلاقك معتبر و مشروع اولسی آیات قرآنیه ، احادیث نبویه و اجماع امت ایله صورت قطعیده ثابتدر . اوچون یتمش میلیونلق بر عالم اسلام بونك بویله اولدیغنه بیک اوچ بوز قرق اوچ سندن بری قانع و معتقددر . آرتق بوکامخالف اولارق وضع ایدیله جک بر حکمك مسئولیت مغویه سنی دوشونمائی

فارماصونلق

— ۵ —

فارماصونلر وزات باری

اولا فارماصونلکک فارماصونلرجه فصل آکلاشیلدیغنه عطف نظر ایدلم . بر مورخ اولدینی کی بر فارماصون اولان (هاری مارتن) فارماصونلق حقنده بوجه آتی اداره کلام ایتشدی :

« فارماصونلق بر جمعیت موحدده در . هرمانکی دینه تابع افرادی قبول ایتکده درکه هبسی حریت دینه مبدئی قبول ایتشدر . جمیتك مقصدی عالم انسانیتك خیری و بشر دنیاك ترقیسی در . فارماصونلر بومقصدك تحقیق ایچون چالیشان ذواتدر . فارماصونلق پروگرامندن « کائناتك مهندس اعظمی » اخراج ایتک بالذات فارماصونللی یقیندر . »

فقط (هاری مارتن)ك بسوزلری فارماصونلری بک قیزدیرمش ، « هاری بریسون » پاریس لوجه سنده اونك علمنده « کائناتك مهندس

بومطالعده تماماً طوغری دکدر . واقعاچوجوقلر طلاق یوزندن متضرر اولاییلرلر . فقط بونلرک حقوقی اساساً محفوظدر . نته کیم مدونات فقهیه مزک (کتاب الحضانة) سی بو خصوصده کی مسائل حقوقیه بی احتوا ایتکده در . مع هذا چوجوقلری حیانت بهانه سیله هیئت اجتماعیه نك طلاقه مداخله ایتمسی - یوقاریده درمیان ایتدیکنز محاذیری تولید ایدمک کی - حریت شخصییه بی ، اهلیت حقوقیه بی بک زیاده تقید ایدمک جکندن شایان تصویب اولاماز . شبهه یوق که چوجوقلرک ابونی آنلرک حقنده هیئت اجتماعیه دن دهها زیاده بر شفقت و عاطفته متحسسدر . هیئت اجتماعیه ؛ کندی افرادندن برچوق کیمسه لرک بک سفیلانه بر حالده یاشادیغنه ، برچوق اشخاصك بک فجیع شرائط آلتنده ترک حیات ایتدیکنه شاهد اولوب طورورکن بونلرک حقنده کافی درجه ده شفقت وحمایه ابرازینه مستعد بولونامیور . حال بو که بر پدر ویا بروالده کندی محصول حیانتك سعادتنه هر کسدن زیاده چالیشیر ، فلا کتنه هر کسدن زیاده اشتراک ایدر ، ایجاب ایدر سه آنک حیاتی اوغرنده کندی حیاتی فدادن اصلاچکیمز . بو برحالت فطریه در . بر کیمسه انسانلقدن تماماً تجرد ایتدکجه بو حالت فطریه دن محروم بولوناماز . شیمدی بو حال ایله برابر بر شخصك طلاقه توسل ایتمسی ، یاخود بهدالطلاق اعاده زوجیتدن اجتناب ایتمسی هیچ شبهه یوق که مهم بر سببه مستند اولمق ایجاب ایدر . آرتق بویله بر شخصك طلاقه هیئت اجتماعیه نك مداخله سی ناصل صواب کوریه بیلیر ؟

هیئت اجتماعیه ؛ افرادك طلاقه مداخله ایتکدن ایسه طلاقه سببیت ویرمک خصوصاتی تحری ایتلی ، ممکن مرتبه بونلرک اوکته کچمکی دکلیدر ؟ . بر مملکتنده خلق الیم بر احتیاج ایچنده قالیرسه ، بر مملکتنده عشرت کی ، سوء تربیه کی شیلر آلا بیلد بکنه توسع ایدر سه او مملکتنده بر چوق طاقه لرک انحلاله اوغرامامسی بک طبیعی اولور . سرخوشلق کی ، اخلاق سزلق کی شیلر ، اوکته تصادف ایدن هر شئی بیقوب سوروکلین بر سیل خروشانه بکزر . بو آفتك منبعی قورونمق لازمدر . یوقسه بونك تخریبانه نهایت ویرمک ایچون بر طاقم متین اساساتی اورته دن قالدیرمق هیچ بر موقعیت تأمین ایتمز . بالعکس ، بو جریان دهها بویولا بر شدت ویرر . ذاتاً بو کی قدسی اساساته وورولان ضربه لر دکلیدر که بر چوق افرادك نینه اخلاقیه سنی تخریب ایدی سوره هیئت اجتماعیه آره سنده نیجه مهملک جریانلر وجوده کلیور . حاصلی طلاق محکمه به ویا هرمانکی بر هیئته تودیع ایتکله طاقه رابطه نك انحلالنه مانع اولمق قابل دکدر .

کچلرده بومی بر غزته یازیوردی که : « انکلتزه و آسریقا کی طاقه حیاتیك صاعلام اولان مملکتلرده بیلله طلاق قورقونج رنستنده چوغالمشدر . قاری قوجه ، اسملریك غزته به کچمه سندن ، خلق آره سنده

مع مافیہ فارماصونلغ نہ اولدیفنی بیلنلر ایچون بویله برسرلوحه یه نه احتیاج وار؟ باقیکنز، «پرودون» حقندہ (سرغاریسون) نامند، کی فارماصون فصل اداره کلام ایدیور:

«عصرمزلک الک بیولک متفکر لرندن» پرودون «فارماصون دکلیدی؟ اوت، فارماصوندی، جمله من اوکا دست اخوتی اوزاتمش و بزمه برابر چالیش دیمشدک، «بونلرک هپسی طوغرو، پرودون، فارماصونلر طرفندن بیولک بر خواهش ایله استقبال اولنمشدی، چونکه پرودون «الله، بتون قاتلقلرک اصلیدر، کفری سویله مش، «جناب حقہ نه ایله مدیوتر؟» سواله «حرب ایله» جوابی ویرمکه مجبورز، دیمشدر، طبیی فارماصونلغ بویله برآدمه دست اخوتی اوزادیر واونکله تشریک مساعی ایدرا هله «لیتر» لوجه لرندہ «الله، بغض و نفرت؟»، «الله، حرب!»، دیبه باغیران کنجلر فارماصونلغک اک کزیده واک محترم رجالیدر، کورولیورکه «کائناتک مهندس اعظمی» نامی آئنده فارماصونلر ادیانی، ایمانی، اعتقاداتی احما واستیصال ایتک ایچون چالیشیورلر.

بو اعترافاتی ده دیکابه لم:

«الله لفظی هیچ برمعنای افاده ایتمین برکله در.» [۱]

«بزساده ادیانک فوقندہ دکل، جناب حقہ عائد هر مانکی ایمانک دخی فوقندہ بز.» [۲]

«آنحق دلیردرکه جناب حق حقندہ قونوشور و بوکی خلیلاله وقت کچیرلر.» [۳]

ماصونلرک و ماصونلغک بو اعترافاتی الحاددن باشقه برشی دکلدرد، بو قدر ایضاحادن سوکره بزمه برابر عقلی باشنده هر صاحب دینک بونی تصدیق ایدہ چکی بک طبعیدر.

۶

فارماصونلر و ابدیت روح

بر فارماصون غزته سی دییورکه: «روحک ابدیتی کیم تا کید ایدم بیلیر؟ ابدیت روحی اثباته چالیشانلردن هیچ بری عصرلردنبری بوکا موفق اولامامشدر، و موفق اولمایه جقدر، چونکه روح بالذات کندینی خلق ایتمشدر.»

سوکره «لوموند ماصونیک» غزته سی ده «ابدیت روح فکری حریت وجدانه بر تجاوزدر، «دیور.

با حقیقتانک «غراند اوریانت - مشرق اعظم» ی ۱۸۳۷ سنه سنده فارماصونلغک بتون نصوص دینه و فلسفیه دن قورتارلایغنی و اصدار ایتدیکی بیاننامه لرده روح و الله حقندہ سوز کچرسه بونک صرف

[۱] «لوموند ماصونیک» غزته سنده

[۲] «لیتر» لوجه سنده سرد اولنان بیاناتن

[۳] «ایده» ک کتاشدن

اعظمی طانیق فارماصونلغک برنجی نصیبی اوله جق اولورسه، حریت وجدانه، حریت فکریه تأسس ایدمیه جک دیمکدر، جوابی ویرمشدی. بوجواب «نان» غزته سنک ۱۸۱۶ سنه سنک ۴ کانون اول نسخه سنده انتشار ایتمشدر. دیگر ایکی فارماصون دها «کوبه» ایله «ماصول» عینی مسئله حقندہ «فارماصونلغک بوکی نصوصی اولدقدن صکره بر مذهب دینی اوله جق آشکاردر. حالبوکه فارماصونلغک بوکی نصوصی یوقدر. بونی ۱۸۶۲ سنه سنده طوبالانان فارماصون جمعیت عمومیه سنک راپورلرندن اقتباس ایتدیکنز سطرلرده اثبات ایدر.»

راپورده دنیلیورکه: «فارماصونلغک اسارت دینه دن، خیالات و وحی، دن، فرضیات تصوفیه دن قورتولش بر مؤسسده در.» فرضیات تصوفیه دن مقصد ذات اجل و اعلا اولدیفنی یه فارماصونلرک مکرراً جناب واجب الوجود حقندہ «ناقابل تحقق بر فرضیه در.» دیمه لرله ثابتدر. کورولیورکه ۱۸۶۳ سنه سنده فارماصونلغک جمعیت عمومیه سی ساده ادیان منزله یه ایمانی دکل، واجب الوجوده ایمانی بیلله الفا ایتمشدر.

فارماصونلر محرراتلرینی «کائناتک مهندس اعظمی» نامیلہ یازمقدہ ایدیلر سده بو، «غراند اوریانت - مشرق اعظم» ده موجودیت الهیه یی ایما ایدم جک هر درلو اشکال رسمیه نک الغاسی موضوع بحث اولدیفندہ فارماصونلرک اکثریتجه شکل مذکورک محافظه سی تحت قراره آلمشدی. بونک نه درجه مرآتیه اولدیفنی یوقاریدم کی ایضاحادن آکلاشلمشدر. مع مافیہ بوشکلک محافظه سی مسئله سی ده بک جوق قیل و قار دعوت ایتمشدر. مثلاً «موند ماصونیک» غزته سی ۱۸۶۶ سنه سنه حاند مجموعه سنک (۴۱۲) نیمی صحیفه سنده «۲۶ تشرین ثانیده عقد اولنان اجتماعده، لوجه لرک مرخصلرندن متشکل مرکزی لوجه آئیده کی قراری اعلان ایتمشدر:

«فارماصونلغک موجودیت الهیه یی تا کید ایتمکه مکلف دکلدرد.» دیمشدی. بونک اوزرینه مسئله تکرار (غراند اوریانت - مشرق اعظم) ده جنرال «میلانیت» ک ریاستی آئنده بیولک بر اجتماعده «موند ماصونیک» غزته سنک بیانیه کوره مناقشه ایدلمشدر. مذکور غزته دییورکه: «فارماصونلرک الوهیت پرست اولدق لرینی ادعا ایدیورلر. باقالم ماصونلر بونی قبول ایدم جکرمی؟ مقاصد جهانگیرانه لرینی اعلان ایتدکن صکره بویله بر ذاتی ارتکاب ایدم جکرمی؟»

مسئله بونکله قالمادی. فارماصونلرک جمعیت عمومیه سنده «کائناتک مهندس اعظمی» ترکیبنک محرراتک باشنه وضع ایدلمسنه مخالف اولانلر فارماصونلغک همه حال «الله» لفظی تعریف ایتسنی، یا خود اوندن قطعاً بحث ایتم، مسنی طلب ایتمش، فارماصونلغک «الله» لفظی استعمال، یا خود اوکا ایما ایتمکه دینی بر معبده تحول ایدم جکفی بیان ایتلمشدر. بوکا رغماً اکثریت یه او سرلوحه نک قالماسنه طرفدار اولمشدی.

عنقہ نظامیہ رہایتدن ایلری کدیکنی و هیچ بر وقت اعتقاد استناد
ایتمدیکنی بیان و اعلان ایله مشدی .

فارماصونلرجه و آنجق مجنونلر ، جاهلار و عقلاً ضعیف اولانلر
الله و ابدیت روحه اعتقاد ایدرلر . *

۷

شیمدی به قدر سرد ایتدیکنیز بیانات و تدقیقادن فارماصونلرک
مبادی اساسیه سی آکلاشیلش ايسمه ده بونلری بروجہ آتی تعین
ایده بیلیرز :

فارماصونلرک اساسی : حرکت فکریه در . ۱ [

غیر مقید ، نهائی و جهانشمول بر حریت . ۲ [

اک کنیش مناسبله حدودسز بر حریت مطلقه . ۳ [

حریت مطلقه وجدانیه . ۴ [

فارماصونلرک کافه لوصک . ۵ [، کافه ادیانک فوننده در . ۶ [

حریت وجدانیه بشون ادیادن اوستوندر . ۷ [

فارماصونلرک فرضیات تصوفیه ک کافه سندن مقتبس بر مؤسسه در . ۸ [

فارماصونلرک کافه ادیانک فوننده دکل عینی زمانده اعتقادات الهیه ک ده

فوننده در . ۹ [

نهایت دیورلرک : « بز فارماصونلر کندمیزک پاپاسلری والهلری یز .
وبو غیر محدود ، مکمل و جهانشمول حریت بر حقدور . قوانین مدنییه به
نظراً دکل ، قوانین وجدانییه به نظراً حقدور . هرکس ایستدیکنه اعتقاد ایدر .
ایشته فارماصونلرک اساسی بودر .

فارماصونلرک اساسی بویله جه تعین ایتدکن صوکره اونک عظیم
بر خطای فلسفی به استناد ایتدیکنی تبیین ایدر . بویله بر فلسفه (دین
طبیعی) ده بیلله جای قبول بولما مشدر . چونکدین طبیعتکده تکلیفاتی
وار . بو تکلیفات مکلفک حریتی تهدید ، وجدانی تقید ایلر .
ایشته فارماصونلرک اساسنده کی چوروکک بو نقطه دن باشلا بودر .
مع مافیہ بر انسانه ایستدیکنی یا بقمق ، ایستدیکنی انکار ایتک حقی
بخش ایتکله هر شی اولوب بیتمز . انسان کنیدیسنی تکلیفاتک
کافه سنده آزاده قیلور مکله مثلاً : « بنم جانم الی قادینه مالک اولمق ایستیور . »
دییه من . دیسه ده بو کبی آرزولر اخلاق ایله قوانین مدنییه ک حضورنده
هبا اولور کیدر .

[^۵ لوموند ماصونیک

[۱ A . Neut, t . i . 408

[۲ Lemonde - maçannique, 1866 P . 441

[۳ Ibid, may 1866 , P . 22

[۴ Ibid

[۵ Lemonde - maçannique , 1866, P . 441

[۶ A, Neut, t . ii . P . 223

[۷ Constitution Maçannique Art. 1

[۸ Ibid

[۹ M. neut, t. i. P 285 i bid

تکالیف دینییه افرادک آرزوسنه تابع دکلدر . فرائض الهیه یی
ایضا ایتک بر امر متعتمدر . اوامر الهیه افرادک حریتی تقید ایدر .
و افراد آنجق بو قیوده تبعیتله صراط مستقیمده کیدرلر . بنساء علیه
فارماصونلرک حریت مطلقه سی غیر موحوددر . بو حریت مطاقه
انسانلری آنجق (دینی) لک و (لایق) یلک غیالربنه سوق ایدر ،
بشون ادیان منزله یی انکار ایتدیرمیزک اضلال ایلر ، بنساء علیه فارماصونلر
دیناً مردود اولوب بر فرد متدین قطعاً فارماصون اوله ماز .

۸

کورولورک فارماصونلرک بن عاینده آجیلش بر محاربه جدیده در .
فقط اک ضریب جهت فارماصونلرک ذات باریدن محروم بر اخلاقی
تلقین ایتک چالیشمه سی و بویله جه کنجلی اعتقادات دینییه دن آیرمه
اوضراشمه سیدر .

فارماصونلر دیورلرک : « اخلاق فارماصونلرک روحیدر . فقط
بو اخلاق دینسز اوله جق . بونک آدی : مستقل اخلاق ۱ ، طبیعی
بو مستقل اخلاق الحادک بر شکل دیکر بدر .

فارماصونلرک بو مستقل اخلاق دن اومدقلری نتیجه ده ایشته بو :
« تربیه دینییه ایحا ایتک » چونکک ، اونلرک زعمنجه ، « اعتقادات
دینییه کنجلی ایچون لزوم سزدر . (الله) . اعتقاد ایتک انسانک درجه سی
تنزیل ایدر ، انسانک ذهنی بورار ، انسانی اخلاق سزلفه سوق ایدر . »
بو بیانات پارسک « سکونت کامله چیچکی » لوجه سنده اعلان
ایدلشدر .

بوندن ماعدا « Anie de L'ordre » لوجه سنده « بر ماصون
چو جو غنه نصل بر تربیه ویرمیدر ؟ » - وؤله جواباً لوجه ک خطیلری
بر نقطه ده اتحاد ایتلشدر :

« چو جو فلرمزه لصوص فوق الطبیعییه مستند اولیان بر تربیه ویرملی .
چو جو فلرمزه طبیعی تدبیر و تقدیس ایتمی اوکره نلم . »

ماسسول ۱۸۶۷ سنه سنده انعقاد ایدن ماصون جمعیت عمومییه سنده
ایراد ایتدیکی نطقده :

« فارماصونلرک ، لصوص دینییه ک کافه سندن مستقل بر مکتب اخلاقیدر .
چو جقلم بکا هر نه وقت « الله » ندر ؟ دییه سورارلرله « اونک حقنده بر
شی بیلیمورم . » دیمشدی .

ینه عینی مسئله بلجیقانک غراند اوریا ننده موضوع بحث اولمش
ولوجه لر آنیده کی جوابی اعطا ایلشدی :

« تربیه دینییه چو جقلمک انکشاف قواسنی تعطیل ایدن و بشون تعلیمات
اخلاقیه ، منطقیه و عقلیه یی ایحا ایدن مصیبتدر . »

بلجیقاً لوجه لرینک (غراند اوریا ن) ارسال ایتدکلری جوابلره
بنساء (۲۳) ماده لک یکی بر قانون وضع ایدلشدی که :
« برنجی ماده سی : « تربیه دینییه ک کاملاً ازالهی »

بر چوق مهم تشکیلات و اعضاسی .. دهشت انگیز بر لجمه ایچنده مزاید
یایور وحو اولیور .. بوبوک کوچوک ایچیور، آرکک وحتی .. قادی دیمیه
جکیز قازیلر و بیرمینه وارمش قیزلر ایچیور ...

ایچکی یوزندن جنایت ، ایچکی یوزندن قوما ، خبرسیزلتی ، فحش
و فساد ، ایچکی یوزندن هر تورلو دنات و ناموسسزل .. تمیز واصل
وطنزک هوای صف و سکونت قاسیرغا سرعته استیلا .. جاناوار دهشتیه
نجابت اخلاقیه وجواهر عصمتزک جکرلرینی پارچالایور !

تورکار ایچیور ، روملر قازانیور ، تورکار صرف اییدیور ، روملر
طوبایور ، تورک و مسلمان اولری ییقیلیور و صاتیلیور ، روم ، اجنبی و یهودیلر
تجارخانهلر تأسیس ، باغالر اعمار و عالملر احیا اییدیور ..

* *

شیدلر مژک قانلری بیله دها قورومادی ، حر بلرله و آجلقدن ییقیلان
اولر مژک آباد اولسی هنوز اوزاق .. یوز بیکلرجه مهاجرلر ایشام وارامل
حالا برلشمه دی .. بویله بری بیر بیکی باقارکن استانبولده ضیافتلر ، پیل باشی
اکلنجه لری ، دانس ، بالو ، مسامرلر غیرلا کیدیور . عجبا هانسی رفاه ومانی
سعادتمزه رغماً اکلنیورز ؟ ..

خلاصه : ایچکی و فحش یوزندن اولر مژ ، اشیالر مژ صاتیلیور ، محکمه لرمزی
جنایتلر ، طلاق ، اتحار و تخن و بونلردن متولد بیکلرجه حقوق دعوالری ،
آبلای و ایشسزک سرق و دولاندریمچلیق و قایبی دولوریور ، امراض ساریه
اطرافه صالدیریور ، بوسورتله ده ، ذاتا هیچ اولان اقتصادیاتر ، ثروت
و محتز ، و متادیا ضعیفلايان اجتماعی و عالیه وی وارلغن و اوچاقلر مژ ییقیلوب
سونیور ... و بوتون بوفلا کتله ایشته .. برقم خانی و برقم موجودیتزی
آتشره ویره رک یایور ، یایور ... *

* *

دارالفنون تریب و انعطافنده قورنارموشه نشیوری

دارالفنون حادثلرینک توالیسی طولایسیله مختاریتک الفاسی
حقننده بعض مبعوثلر طرفندن ویریلن تقریر بو هفته آنقرده تورک
اوجاغنده براجتماع عقدینه باعث اولمشدر . دارالفنونک اسکی مدرسلری
اولان بعض مبعوثلر ، ازجمله یوسف آقچورا ، احمد آغایف و حمدالله
صبحی بکک مختاریتی مدافعه خصوصنده نطقلر ایراد ایتشلر و دارالفنونک
آینسی حقننده تأمینات ویرمشلر . غزتهلر بومسئله یی و بونطقلری موضوع
بحث ایدرک مطالعاتده بولونیدیلر . ازجمله صوک تلغراف دییورکه :

بو بحث اطرافنده اصل مسئل اولانلرک ، کونک برنده هرکسی اتمام
ایدوب ، فلاکتک اوکته ینه کندیلرینک کجه جکرلرینی سویلری قدر کولوچ
برشی وارمیدر ؟ دارالفنونک بوکون واردینی منی و مضحمل هدفک سینی
یالکیز صوک و قوطانده آرایانلر اولدجه خطا ایدرلر . اگر دارالفنون سقوط
حالنده ایسه ، دوشمش و تدای به محتاج بر وضعیه کیرمش ، بونک علای ،
نه طلبه نیک ایکی آی اولگی تراموای نمایشلری ، نه اوج هفته اولگی بارخادهلری ،
نه شو ، نه بودر . دارالفنون بلکه اک آشای بش سنه دن بری سقوط حالنده
ایدی . اوت ، بوسقوطک و بایوکله میشک سیلری سنه لجه اولدن باشلامشدر ،
بو سیلرک یاننده ایسه دون آنقره تورک اوجاغنده اونک لهنه کوستریش
پایانلر واردر . تورک دارالفنون منسوب اولدیمز ملنک حالت روحیه سنه ،
ذهنیه ، مدنیه و عرفانه مساعد برطرزده انعمشای ایتسه بدی امیزکه بوکون
اوراده یالکیز علمک سلطنتی ، یالکیز کوزل فکرلرک حکمرانلی ، یالکیز

ایکنبی ماده سی : « هریدری و هر اولی والدیه یی چوجینی مکتبه کوندرمکه
اجبار ایتک » شکنده ایدی .

بو ایکی ماد نیک اراننده کی رابطه مدعیه یی ملاحظه ایدیکیز .
بو ایکی ماده به بنسأ ، بو احرار عظامک آرورلری حاصل اولدی
تقدیرده هریدر و مادر چوجینی تربیه دینه دن محروم مکتبلره کوندرمکه
مجبور اوله جق !

فارماصونلر غایه لرینه ایرمک ایچون تشبثات فعلیه ده بولونمشلردر . باقیکر :
« قسم اعظمی قیزلردن تشکیل (۷۹) چوجی اولای ای اموریه برابر فارماصونلغه
مراجعت ایدرک طلب حمایت ایتلردر . بویش طقوز چوجک ذکاسی نظریات
دینه ایله زهر لیمه جک ، مپسی ده ماصونلغک افکارینی مزرعه اُستقباله غرس ایدرک ! »
۱۸۷۰ سنه سنده ماصونلر ایتدی کی قراری اتخا ایتدیلر :

« فرانس ماصونلری دیگر مملکتلرده کی آرقداشلرینک اثرینه اقتنا ایدرک
حر ، مجبوری ، کافه ادیانن مرا برتربیه نیک رواجی تأمینه چایشه جقلردر .
بو قرار هیئت تشریعه طرفندن تصدیق ایدلک اوزره (زول
سیمون) کوندرلشدر .

بروکسلده باچقا فارماصونلغک استاد اعظمی (ویره حاجن) ک
شرقه رکز ایدیلن هیکلک رسم افتتاحند . آتیده کی منظومه چوجقلره
انشاد ایتدرلشدی :

« قورلری آچیکیز ، آچیکیز . هیکل کیتدکجه بیویور . حر تربیه نیک
طالبلری ایجری به کیرسونلر .

بو هیکل مرغان یکی دورک کشادینی اعلان اییدیور .

اونک مبدی ندر ؟ علم !

اونک الهی ندر ؟ حریت !

آرتق قطعیاً موصه اتباع ایدلیه جک ، کوزلری کورلشدیرن باغلر
چوزیلر جک . ظلملر ، تحکملر قاقه جق . »

فارماصونلرک فریفته اغفالی اولان اک مهم عنصرلردن بری ده
قادینلردر . زواللی قادینلر !

ماسسول بوخصوصده دییورکه :

« معین برتربیه ایله قادینلر نهایت تحکم دینی قالدیرمه موفق اوله جقلردر .
چوجقلری کندیلرینه « کاشاک خانی کیمدر ؟ حیات اخرویه وارمیدر ؟ »
دمیجه « اوله برشیدن خبرم یوق دیه جواب ویره جکلردر . »

فارماصونلرک قادینی وسیله موفقیت اتخا ایتلرینک سینی « البرت
لیروی » ایضاح ایدرک : « قادین الدیه ایدلیه مینجه ارککلر اوزرنده
اجرا ایدیلن تأثیرات مضمحل اولور . » دییور . *

ایچکینک حیات اجتماعی مزده آمیرینی رفهلر

کیرم سونده انتشار ایدن (ایشیق) غزته سی یازیور :

« خانان سوز بر یانینک هر به تشدیک اشیایی یاقوب کول ایدن قارا
دوانلر صاریلش هولناک آله و آتشلری کی مبارک وطنزک هر طرفی
قابلايان و متادیا محیط تحرینی بویوتن (ایچکی) بله سی یوزندن کنج ، اورتا
و اختیار . . یالکیز نفوس همومیه مژک ده کیل ، فقط ایمان و عنقه ، صحت
و اخلاق ، سی و عمل ، عائله و اوجاق .. و نهایت اک حیاتی وارلقلر مژک